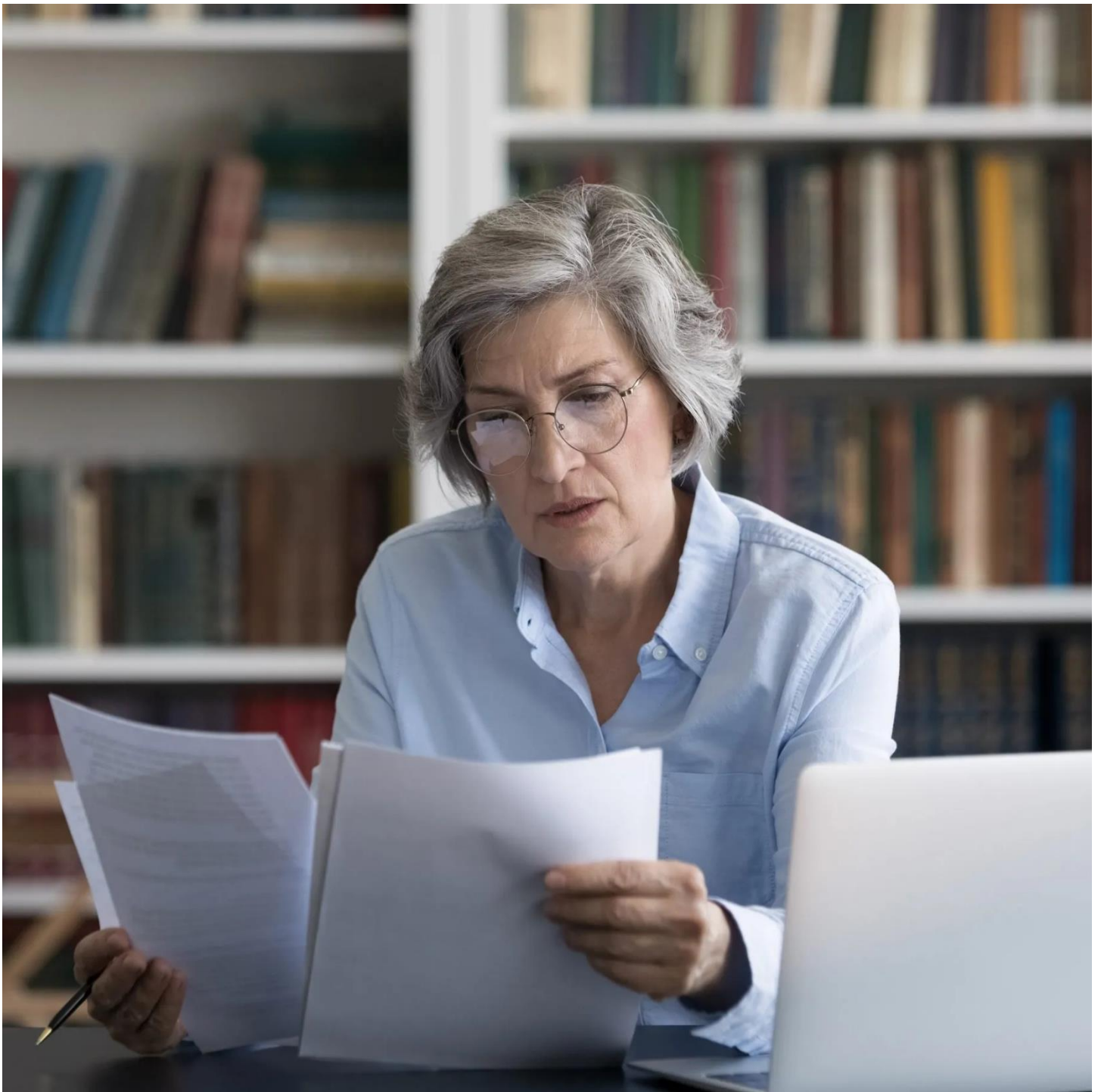

Meerjarenplan Versterking Basisvaardigheden 2024-2027

gemeente
Haarlemmermeer

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk

Gemeente Haarlemmermeer

Postbus 250

2130 AG Hoofddorp

Telefoon 0900 1852

E-mail info@haarlemmermeer.nl

Internet www.haarlemmermeer.nl

Fotografie

Shutterstock

mei 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding.....	5
2. Visie en doelstellingen	6
2.1. Ambitie en doelstellingen. Wat willen we bereiken?	6
3. Aanpak van laaggeletterdheid: Feiten	8
a. Wie zijn de laaggeletterden in Haarlemmermeer?	8
4. Wat zijn de gevolgen van laaggeletterdheid?	11
5. (Digi)Taalhuis	12
a. Vertrekpunt: waar staan we?	12
b. Welke winst is er al behaald?	13
6. De aanpak. Hoe realiseren we onze doelstellingen?	14
7. Onderzoek en rapportage	16
8. Hoe gaan we dit betalen?	17
9. Juridisch kader	19
Bijlagen.....	20

Voorwoord

Dit meerjarenbeleidsplan is voorbereid en opgesteld door de stuurgroep van het Taalhuis Haarlemmermeer, vertegenwoordigers van:

- de gemeente Haarlemmermeer,
- Bibliotheek Haarlemmermeer (onderdeel van Stichting Cpunt),
- Stichting VluchtelingenWerk,
- Stichting MeerWaarde,
- Stichting Lezen en Schrijven

En de Taalhuiscoördinator

Zie bijlage 1 voor een omschrijving van de organisatie van het Taalhuis.

Dit beleidsplan biedt een houvast en een kader voor alle betrokken partijen. Dit plan beschrijft wat we gaan doen van 2024-2027.

1. Inleiding

In Haarlemmermeer is ongeveer 12 procent van de beroepsbevolking (16-65 jaar) laaggeletterd. Dit is gelijk aan het gemiddelde landelijk percentage laaggeletterden. De gemeente Haarlemmermeer telt circa 12.000 inwoners tussen de 16 en 65 jaar die laaggeletterd zijn¹. Wanneer we de 65+ers meetellen, zijn het er nog meer.

Landelijk gaat het om 1,3 miljoen Nederlanders van de beroepsbevolking (11,9%) en 2,5 miljoen over de gehele bevolking (18%). De schatting is dat landelijk meer dan de helft (55%) van de laaggeletterden behoort tot de NT1 doelgroep (Nederlands als eerste taal). Op basis hiervan is de grove schatting voor Haarlemmermeer dat 6.600 inwoners van de beroepsbevolking tot deze doelgroep behoort.

Diverse factoren voor toename laaggeletterdheid

Steeds meer mensen hebben moeite met de basisvaardigheden lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden. Verschillende factoren dragen bij aan het toenemen van laaggeletterdheid zoals opgroeien in een taalarm gezin, weinig opleiding, slechte begeleiding op school, migratie en vergrijzing. Jongeren verlaten steeds vaker school met een achterstand in basisvaardigheden waardoor laaggeletterdheid eerder toeneemt dan afneemt.

Basisvaardigheden zijn onmisbaar voor de zelfredzaamheid

De overheid verwacht van burgers een steeds grotere zelfredzaamheid. Beschikken over voldoende basisvaardigheden is nodig om zelfstandig genoeg te functioneren in het dagelijks leven. Het regelen van belangrijke zaken gaat steeds vaker digitaal. Een grote groep mensen mist deze aansluiting omdat zij niet of nauwelijks met digitale technologie overweg kan of de teksten van de overheid niet begrijpt. Laaggeletterden hebben ten opzichte van niet-laaggeletterden vaker een kwetsbare arbeidsmarktpositie, lagere gezondheidsvaardigheden en hebben eerder moeite met hun persoonlijke financiën en administratie. Laaggeletterden hebben drie keer vaker een uitkering dan niet-laaggeletterden.² Daarnaast is de kans groot dat achterstand in basisvaardigheden overgedragen wordt op hun kinderen en er een nieuwe generatie laaggeletterden opgroeit. Laaggeletterdheid maakt mensen onnodig kwetsbaar en zorgt vaak voor schaamte. De urgentie om te investeren in basisvaardigheden blijft daarom groot.

¹ Bron: GeletterdheidInZicht. De huidige definitie van laaggeletterdheid omvat niet de groepen laaggecijferden en mensen met lage digitale vaardigheden.

² Bron: Stichting Lezen en Schrijven. Kennisblad laaggeletterdheid in Nederland.

2. Visie en doelstellingen

We streven ernaar dat alle inwoners kunnen meedoen en dat iedereen gelijke kansen heeft in onze gemeente. Een samenleving waarin iedereen actief mee kan doen en geen problemen ervaart op gebieden zoals inkomen, werk en gezondheid. Hiervoor is het nodig dat inwoners beheersen over voldoende basisvaardigheden; lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden. Een gebrek hieraan leidt ertoe dat inwoners aan de kant blijven staan en niet goed kunnen functioneren in het dagelijks leven. Bovendien zijn de eisen die gesteld worden aan de vaardigheden van mensen hoger vanwege de technologische/digitale ontwikkelingen in het dagelijks leven. Veel mensen kunnen deze veranderingen moeilijk bijbenen. Basisvaardigheden zijn daarom geen doel, maar een middel om de zelfredzaamheid te versterken.

En we gaan uit van de visie Sociaal domein 'Meedoen mogelijk maken in Haarlemmermeer 2023-2025.' In dit beleidskader zijn vier opgaven genoemd die in de komende jaren prioriteit krijgen in het sociaal domein. Hierbij is gekozen om er vooral te zijn voor inwoners in een kwetsbare situatie. De vier opgaven zijn:

- Meedoen stimuleren;
- Bestaanszekerheid herstellen;
- Kansengelijkheid vergroten;
- Gezond leven makkelijker maken.

Het verbeteren van de basisvaardigheden draagt bij aan alle vier genoemde opgaven.

Regionale samenwerking

Sinds de wetwijziging van de Wet Educatie Beroepsonderwijs in 2015 is er een regionale samenwerking. De WEB-middelen worden jaarlijks aan de verschillende arbeidsmarktregio's toegekend. Gemeente Amsterdam is de centrumgemeente van de regio Groot-Amsterdam en beheert de WEB-middelen. Alle arbeidsmarktregio's dienen een regionaal plan laaggeletterdheid op te stellen. We sluiten aan op de afspraken in het regionaal programma 'Meerjarig Regionaal Programma Laaggeletterdheid 2020-2024'. De aanpak van laaggeletterdheid in regionaal verband heeft als voordeel dat er meer mogelijkheden zijn op het gebied van doelgroepenanalyse, monitoring, borgen van kwaliteit van het aanbod en het trainen van vrijwilligers. Anderzijds blijft er ruimte om specifiek toe te spitsen op de lokale behoeften van de gemeente Haarlemmermeer waar nodig. In dit beleidsstuk geven we een lokale invulling aan deze regionale afspraken die we in onze gemeente ondernemen om de basisvaardigheden van onze inwoners te verbeteren.

2.1. Ambitie en doelstellingen. Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat alle inwoners van Haarlemmermeer meedoen in onze samenleving. Op hun eigen manier met hun eigen mogelijkheden. Het bereiken van de NT1 doelgroep blijft onze focusdoelgroep. We zullen gerichte campagnes blijven inzetten om de groep te bereiken. Het signaleren en bereiken blijft de voornaamste focus hebben, alsmede passend aanbod voor deze groep creëren en uitbreiden. We blijven anderstaligen zo goed mogelijk adviseren en doorverwijzen naar passend aanbod. We richten ons hierbij op de anderstalige laaggeletterden. Het betreft hier personen die in hun moedertaal laaggeletterd zijn en daardoor ook in het Nederlands. Anderstaligen weten het Taalhuis goed te vinden, maar nog te weinig NT1'ers profiteren van het Taalhuis en de verbonden partijen. Dit is in lijn met de landelijke situatie: anderstaligen ondernemen eerder stappen om te werken aan hun taalvaardigheid dan mensen met Nederlands als thuistaal.

Onze ambitie is dat inwoners middels het verbeteren van de basisvaardigheden:

- meer betrokken zijn bij de school van hun kind(eren);
- beter in de maatschappij participeren en meer contact hebben;
- in staat zijn de eigen administratie te doen;
- betere kansen hebben op de arbeidsmarkt en meer kans op behouden van werk;
- een betere levensstijl ontwikkelen.

Doelstellingen

1. Het vergroten van de bewustwording en begrip rondom laaggeletterdheid van mensen die Nederlands als eerste taal (NT1) hebben.

2. Versterken van het netwerk van verschillende partijen die de aanpak van laaggeletterdheid vormgeven in Haarlemmermeer.
3. Beter bereiken van inwoners die leven met schulden of in armoede en moeite hebben met de basisvaardigheden.
4. Verbeteren van basisvaardigheden voor meer kans op duurzaam werk.
5. Investeren in de vaardigheden van ouders om de taalontwikkeling van hun kinderen te stimuleren (doorbreken van de cyclus).
6. Investeren in het verbeteren van de gezondheidsvaardigheden van laaggeletterde inwoners.

3. Aanpak van laaggeletterdheid: Feiten

Moeite met lezen, schrijven en/of rekenen

Stichting Lezen en Schrijven hanteert de volgende definitie voor laaggeletterdheid: Je bent als volwassene laaggeletterd, als je moeite hebt met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak heb je dan ook beperkte digitale vaardigheden. Een volwassene die laaggeletterd is, is geen analfabeet. Een laaggeletterde kan wel lezen en schrijven, alleen niet goed genoeg om helemaal mee te doen in de samenleving. Mensen die analfabeet zijn, kunnen niet lezen of schrijven. Dit kunnen zowel Nederlandstaligen als anderstaligen zijn.

Laaggeletterden beheersen niet het minimale niveau

Laaggeletterden beheersen niet het minimale niveau om volwaardig in de Nederlandse maatschappij te kunnen functioneren. Laaggeletterden hebben niet het taal- of rekenniveau dat je aan het eind van een vmbo-, mbo 2- of mbo 3-opleiding zou moeten hebben. Voor het niveau van taalbeheersing worden verschillende aanduidingen gehanteerd. Voor anderstaligen wordt het Raamwerk NT2 (A1, A2, B1, B2, C1, C2) gebruikt. Voor Nederlandstaligen gebruiken we de Standaarden en eindtermen (Instroom, 1F, 2F). Laaggeletterden zitten op niveau A2/1F. Een leerling aan het einde van groep 8 moet niveau 1F beheersen om goed te kunnen overstappen naar het voortgezet onderwijs.

We onderscheiden de NT1 en NT2 doelgroep

Onder de NT1-groep verstaan we mensen die Nederlands als moedertaal hebben of anderstaligen die voldoende spreekvaardig zijn (B1 niveau). Kenmerkend voor de NT1-doelgroep is dat ze zich schamen voor hun laaggeletterdheid, allerlei manieren hebben ontwikkeld om laaggeletterdheid te verbergen en minder zelfvertrouwen hebben.

Onder de NT2-groep verstaan we mensen die het Nederlands als tweede (of derde, vierde, etc.) taal hebben. De NT2-groep bestaat uit:

- Laaggeletterden: anderstaligen die laaggeletterd zijn in hun moedertaal en daardoor ook in het Nederlands.
- Laagtaalvaardigen: personen die de Nederlandse nog taal niet beheersen, enkel en alleen omdat zij een andere moedertaal hebben en de Nederlandse taal nog niet machtig zijn, zijn niet laaggeletterd, maar anderstalig en nog laagtaalvaardig in het Nederlands.³

Tot de NT2-groep behoren inburgeringsplichtigen, overige nieuwkomers en kennismigranten (expats).

a. Wie zijn de laaggeletterden in Haarlemmermeer?

Hieronder staat een weergave van het aantal laaggeletterden in Haarlemmermeer uitgesplitst naar doelgroep⁴. Ter vergelijking worden de regionale en landelijke percentages weergegeven. In Haarlemmermeer is het aandeel laaggeletterden relatief groot onder de migranten (30+) met partner en/of kinderen en de Nederlandse werkenden van 50 plus met gezin.

De tool Geletterdheid In Zicht biedt cijfers en achtergrondinformatie over laaggeletterden van 16 tot en met 65 jaar. Geletterdheidinzicht maakt geen volledige uitsplitsing tussen NT1 en NT2, maar wel voor een deel:

- NT1 38%
 - Nederlandse werkenden (50+) met gezin.
 - Nederlandse niet-actieven (50+) met gezin
 - Nederlandse werkenden (30-50 jaar)
 - Oudere Nederlandse singles (50+)
- NT2 36%
 - Migranten (30+) met partner en/of kinderen
- Overig (kan zowel NT1 als NT2 zijn) 26%
 - Jongeren (<30) zonder partner of kinderen
 - Overig

³ Bron: Het begint met taal. Laaggeletterdheid en basisvaardigheden.

⁴ Bron: GeletterdheidInZicht

Doelgroep	Haarlemmermeer %	Regio Groot-Amsterdam	Landelijk %
Nederlandse werkenden (50+) met gezin:	15%	6%	14%
Nederlandse niet-actieven (50+) met gezin	8%	4%	10%
Nederlandse werkenden (30-50 jaar)	8%	5%	8%
Oudere Nederlandse singles (50+)	7%	7%	9%
Jongeren (<30) zonder partner of kinderen	11%	10%	11%
Migranten (30+) met partner en/of kinderen	36%	52%	31%
Overig	15%	17%	16%

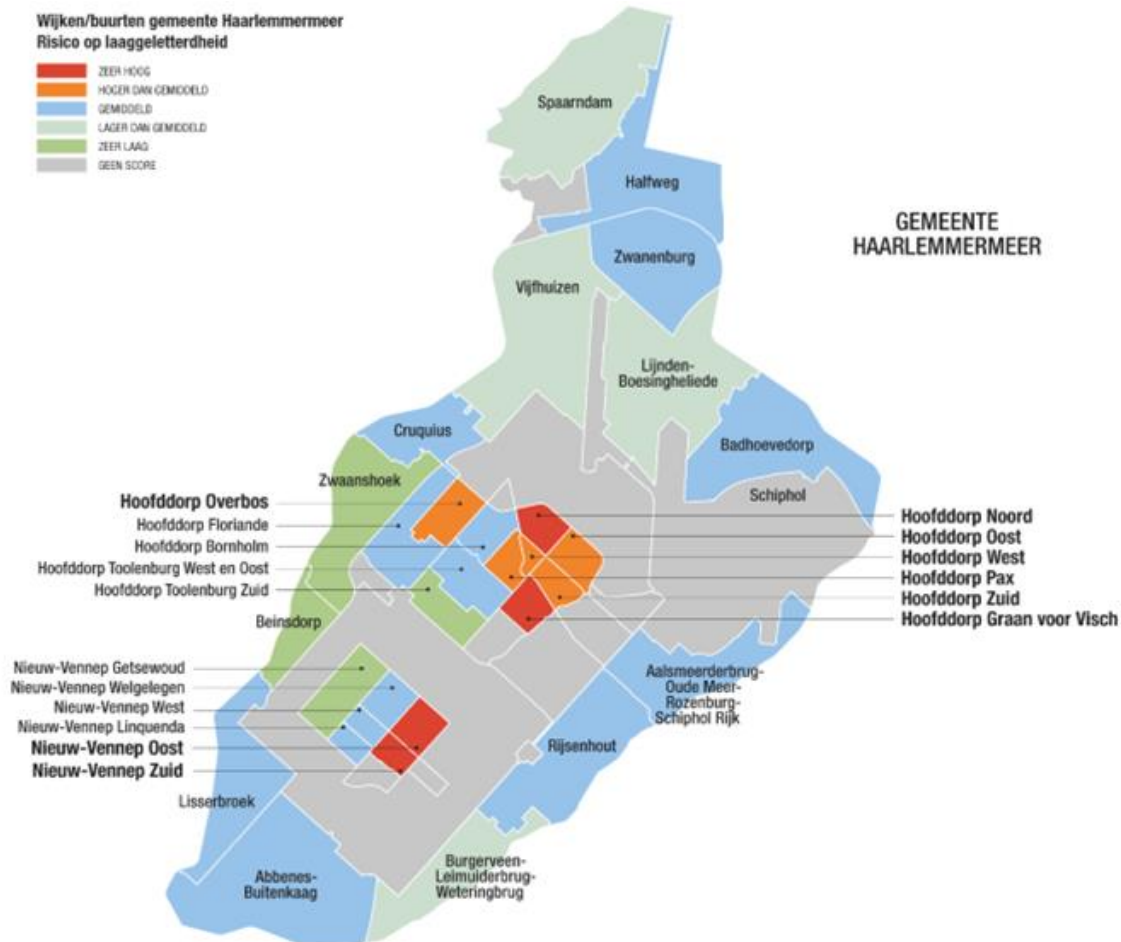
Figuur 1. Verdeling laaggeletterden naar doelgroep

Risicogebieden

Begin 2021 is de 'Scan Laaggeletterdheid' uitgevoerd door ProBiblio. Deze scan maakt inzichtelijk waar laaggeletterden zich in een gemeente of wijk bevinden en hoe groot deze groep is. Het maakt dus de signalering van laaggeletterden eenvoudiger.

- Gebieden met een zeer hoog risico op laaggeletterdheid zijn Nieuw-Vennep Zuid, Nieuw-Vennep Oost, Hoofddorp Noord en Graan voor Visch.
- Wijken Hoofddorp Overbos, Hoofddorp Pax, Hoofddorp Oost, Hoofddorp Zuid en Hoofddorp West hebben een hoger dan gemiddeld risico op laaggeletterdheid.

De inschatting geeft aan wat het relatieve risico is binnen de gemeente Haarlemmermeer (dus niet ten opzichte van het landelijke gemiddelde). Wanneer in een wijk/buurt veel risicofactoren voorkomen, is te verwachten dat in die wijk/buurt veel laaggeletterden wonen. De indicatoren die ProBiblio in deze scan heeft meegenomen, zijn: leeftijd (45-plussers), migratiestatus, arbeidsmarktstatus (mensen met een uitkering), inkomen (mensen met een laag inkomen) en type woning (huurwoningen).

NB: De inschatting geeft aan wat het relatieve risico is binnen de gemeente Haarlemmermeer (dus niet het risico ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

Figuur 2. Risico op laaggeletterdheid per wijk/buurt (Bron: ProBiblio)

4. Wat zijn de gevolgen van laaggeletterdheid?

Laaggeletterdheid is geen op zichzelf staand thema

Het hebben van weinig basisvaardigheden hangt sterk samen met andere problematiek binnen het sociaal domein, zoals werkloosheid, armoede, gezondheidsverschillen en onderwijsachterstanden bij kinderen.

Niet over voldoende basisvaardigheden beschikken, heeft gevolgen op de lange termijn en in het dagelijks leven van individuen. De maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid bedragen 1,13 miljard euro per jaar (figuur 3). In figuur 4 worden de kosten per categorie weergegeven.

Arbeidsmarktpositie

Laaggeletterden hebben meer moeite met werk zoeken, vinden en behouden. Ze zijn vaker ziek en drie keer vaker afhankelijk van een uitkering dan niet-laaggeletterden. Ze hebben meer moeite met digitale vaardigheden terwijl deze vaardigheden steeds belangrijker zijn op de werkvloer.

Gezondheid

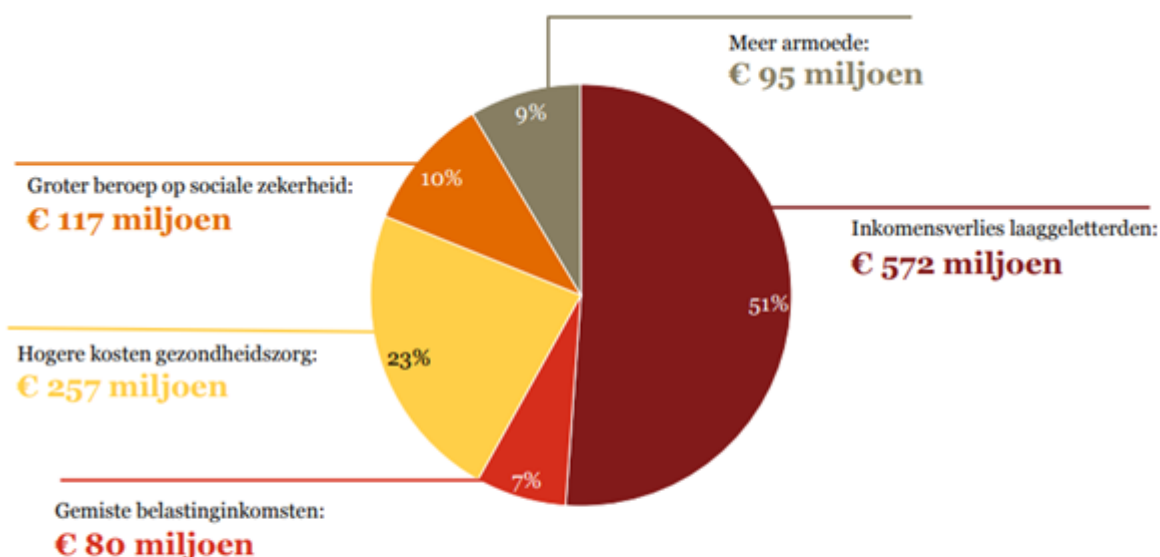
Laaggeletterden beschikken over lagere gezondheidsvaardigheden, zijn vaker minder gezond en maken meer gebruik van de zorg. Ze hebben bijvoorbeeld meer moeite met het lezen van een bijsluiten van een medicijn.

Ouderbetrokkenheid

Laaggeletterde ouders zijn minder goed betrokken bij het onderwijs van hun kind en school en de kinderen presteren minder goed op school. Thuis worden de kinderen minder in taal gestimuleerd. Dit draagt bij aan het in stand houden van de cyclus van laaggeletterdheid.

Schulden/armoede

Laaggeletterden zijn vaker minder zelfredzaam. 50 procent van mensen met problematische schulden is laaggeletterd en heeft vaker schuldhulpverlening nodig.

Totale kosten laaggeletterdheid: €1,13 miljard per jaar

Figuur 3. Maatschappelijke kosten laaggeletterdheid per jaar (Stichting Lezen en Schrijven en PwC)

5. (Digi)Taalhuis

In 2016 is het Taalhuis in Haarlemmermeer opgericht. Het Taalhuis is een samenwerkingsverband van meerdere lokale organisaties en gecontracteerde taalaanbieders die zich gezamenlijk actief inzetten om laaggeletterdheid in de gemeente te bestrijden. De organisaties die hier deel van uitmaken zijn: Gemeente Haarlemmermeer, Cpunt Bibliotheek (onderdeel van Stichting Cpunt), welzijnsorganisatie Stichting MeerWaarde, Stichting VluchtelingenWerk, en de taalaanbieders Conrado, TopTaal en Si-Pi met ondersteuning van Stichting Lezen en Schrijven. Afgevaardigden van deze organisaties zijn leden van de stuurgroep en/of de projectgroep. Met ingang van de looptijd van het nieuwe beleidsplan zal het Taalhuis de naam (Digi)Taalhuis dragen vanwege de integrale aanpak van laaggeletterdheid met aandacht voor alle basisvaardigheden.

Herkenbare punten

Het Taalhuis heeft een fysieke plek in de vorm van een Taalhuisbalie. In de Cpunt bibliotheek in Hoofddorp bevindt zich de taalhuisbalie en op andere locaties in de gemeente zijn er Taalpunten. Om de inwoners in de gehele gemeente te bedienen, zijn er twee Taalpunten opgezet in de Cpunt Bibliotheek Nieuw-Vennep en Cpunt Bibliotheek Badhoevedorp. Een Taalpunt is een herkenbaar punt waar voornamelijk informatie wordt aangeboden. Bij een Taalpunt kan de taalvrager terecht voor advies over een passende (digi-)taalcursus, overzicht van aanbod in de buurt en aanmelding als vrijwilliger. Taalpunten zijn een onderdeel van het Taalhuis. Dat laatste biedt meer mogelijkheden, omdat men hier ook terecht kan voor intakes, (digi-)taalcursussen, computers om op te oefenen en er is een helpdesk voor vrijwilligers.

a. Vertrekpunt: waar staan we?

We zijn nu met Taalhuis Haarlemmermeer een paar jaar onderweg. We hebben veel successen geboekt. Zo zijn verbindingen met andere domeinen gelegd om makkelijker naar elkaar door te verwijzen en om als vindplaatsen te dienen. Hierbij is het belangrijk om vooral de betrokken medewerkers te mobiliseren en bewust te maken van hun poortwachtersfunctie.

Veel organisaties zijn betrokken bij het (Digi)Taalhuis en zij bedienen de taalleerders in het gehele spectrum wat betreft taalaanbod. Er vindt onderlinge uitwisseling plaats en bovendien trekken de organisaties gezamenlijk op in het organiseren van activiteiten. Daarnaast hebben veel vrijwilligers zich gemeld bij het Taalhuis om anderen te helpen bij het verbeteren van de Nederlandse taal. Zij worden getraind en dragen bij aan de doelstellingen van het (Digi)Taalhuis.

Ook de samenwerking met organisaties binnen het sociaal domein en werkgevers is aangehaald. Het streven was dat (taal)aanbieders beter op de hoogte zouden zijn van elkaars aanbod, zodat er een goede doorwijzing, een warme overdracht en een goede begeleiding van mensen zou kunnen plaatsvinden. Hiermee was al een goed begin gemaakt waarop we hebben kunnen voortborduren. Het (Digi)Taalhuis heeft actief de verbinding gezocht met andersoortige organisaties, zoals sportorganisaties en basisscholen. Zo vinden in Hoofddorp wekelijks Taalwandelingen plaats, soms in samenwerking met Team Sportservice, en is er sinds 2019 i.s.m. een lokale diëtistenpraktijk het taal- en gezondheidsproject 'Voel je Goed!' aangeboden. Ook zijn er taaltrajecten voor laagtaalvaardige ouders georganiseerd op scholen. Het toeleidingsproces is verbeterd. We hebben het regio Taalakkoord ondertekend met verschillende partners. Er is ingezet op training van professionals binnen de gemeente en de partnerorganisaties, zodat zij zich bewust zijn van hun rol als signaleerder van laaggeletterden. Ook is er een uitgebreid (digitaal) cursusaanbod opgezet, waarbij de nadruk ligt op een gecombineerd aanbod van het aanleren van meerdere vaardigheden.

Het Taalhuis heeft zich goed gepositioneerd en heeft naamsbekendheid geworven. Veel inwoners en andere partijen weten waar het Taalhuis voor staat en weten het goed te vinden als fysiek punt in de Cpunt bibliotheek. We hebben in de afgelopen jaren diverse resultaten behaald zoals het succesvol doorlopen van het certificeringstraject. Het (Digi)Taalhuis Haarlemmermeer is in 2021 gecertificeerd door de onafhankelijke organisatie CBCT (Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal). Hiermee wordt aangetoond dat het fundament van het (Digi)Taalhuis goed staat en dat het (Digi)Taalhuis goede kwaliteit levert, toekomstbestendig is en voldoet aan de gestelde voorwaarden.

b. Welke winst is er al behaald?

- De samenwerking van de (Digi)Taalhuisorganisaties is een belangrijke en toegevoegde waarde voor het meer bereiken van kwetsbare inwoners met beperkte basisvaardigheden;
- Nauwere samenwerking tussen taalaanbieders en warme overdracht;
- Een centraal, formeel aanspreekpunt voor partners;
- De laagdrempelige toegankelijkheid voor bewoners voor het vinden van passend taalaanbod is sterk verbeterd;
- Binnen de inzet op non-formeel aanbod (professionele trajecten) wordt de aanhaking met informele educatie (met vrijwilligers) gewaarborgd;
- Kwaliteitsimpuls van taalvrijwilligers door centrale sturing en centraal trainingsaanbod;
- Grotere bekendheid voor laaggeletterdheid in Haarlemmermeer;
- Inzicht in aantallen, taalvragen en doorverwijzingen op het gebied van taal.

6. De aanpak. Hoe realiseren we onze doelstellingen?

Om onze doelstellingen te halen zetten we lokaal in op onderstaande actielijnen. In onze activiteiten en acties zullen we steeds rekening houden met de gebieden waar laaggeletterdheid veel voorkomt. Dit houdt in dat we extra aandacht hebben voor inwoners uit deze specifieke gebieden en passen onze activiteiten en acties hierop aan.

Doelstelling 1: Het vergroten van de bewustwording en begrip rondom laaggeletterdheid van mensen die Nederlands als eerste taal (NT1) hebben.

- Het inzetten van taalambassadeurs (ervaringsdeskundigen).
- Het uitwerken van een gericht marketingplan.
- Uitbreiden van het thematische aanbod⁵ met behulp van de methode Klasse!⁶

Doelstelling 2: Versterken van het netwerk van verschillende partijen die de aanpak van laaggeletterdheid vormgeven in Haarlemmermeer.

- Taalaanbieders zijn beter op de hoogte van elkaars aanbod en verwijzen naar elkaar door.
- De bestaande samenwerking naar een hoger plan tillen en de impact van het Taalhuis vergroten.
- Betere doorverwijzing van toeleiders van NT1'ers naar het Taalhuis en vice versa, begeleiding en een warme overdracht van mensen.

Doelstelling 3: Beter bereiken en ondersteunen van inwoners die leven met schulden of in armoede en moeite hebben met de basisvaardigheden.

- Het inzetten van taalambassadeurs.
- Vormgeven werkwijze signaleren laaggeletterdheid vanuit vroegsignalering.
- Uitbreiden en versterken van de samenwerking met initiatieven/partners op locaties zoals Humanitas en de Voedselbank.
- Het trainen van professionals werkzaam met inwoners die kampen met schulden/armoede in het herkennen, bespreekbaar maken en doorverwijzen van potentiële laaggeletterden.
- Een betere aansluiting bij projecten en beleid binnen schulden/armoede.

Doelstelling 4: Verbeteren van basisvaardigheden voor meer kans op duurzaam werk.

- Het inzetten van taalambassadeurs.
- Het trainen van professionals die zich bezighouden met Werk en Participatie in het herkennen, bespreekbaar maken en doorverwijzen van potentiële laaggeletterden.
- Een betere aansluiting bij projecten en beleid binnen Werk en inkomen. Bijvoorbeeld door het bereiken van uitkeringsgerechtigde laaggeletterden door de inzet van screeningsinstrumenten en/of de inzet van gesprekstechnieken zoals contextgerichte vragen.
- We zetten in op Taal op de Werkvloer en bewustwording bij werkgevers.
- Het inburgeringstraject en de aanpak van laaggeletterdheid worden beter op elkaar afgestemd.

Doelstelling 5: We investeren in de vaardigheden van ouders om de taalontwikkeling van hun kinderen te stimuleren (doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid).

- Een betere aansluiting bij projecten en beleid binnen Gezin.

⁵ Aanbod waarbij men indirect de taalvaardigheden verbetert en dienen als opstapje naar een cursus basisvaardigheden.

⁶ De methode KLASSE! gaat uit van het idee dat je mensen het best bereikt als je ze aanspreekt op een manier die bij hen pas en aansluit bij wat volwassenen zelf willen leren. Binnen KLASSE! zijn vier profielen ontwikkeld, die ieder de gevarieerde doelgroep NT1'ers een gezicht geven. Bron: CINOP.

- We versterken de samenwerking met het onderwijs/kinderopvang en andere partners/professionals die dicht bij het gezin staan.
- Het inzetten van taalambassadeurs.
- Een gevarieerd aanbod voor de Nederlandssprekende laaggeletterde ouders.
- We versterken de aansluiting met bestaande programma's voor ouders en kinderen zoals VoorleesExpress.
- Het trainen van professionals in het herkennen, bespreekbaar maken en doorverwijzen van potentiële laaggeletterden.

Doelstelling 6: Investeren in het verbeteren van de gezondheidsvaardigheden van laaggeletterde inwoners.

- Er is gevarieerd aanbod voor de Nederlandssprekende sprekende doelgroep met beperkte gezondheidsvaardigheden.
- Een betere aansluiting bij projecten en beleid binnen de sociale domeinen Gezondheid en Welzijn.
- Het inzetten van taalambassadeurs.
- Het aanbieden van trainingen 'herkennen en doorverwijzen' aan professionals in het gezondheidsdomein voor een betere toeleiding.

7. Onderzoek en rapportage

Monitor

Vanuit het Rijk zijn we verplicht vanaf 2024 te werken met een monitor die inzicht biedt in informatie over het bereik van deelnemers. Het systeem monitort op onder andere aantallen en soort activiteiten, aantal deelnemers per activiteit, activiteiten al dan niet afgerond. Het systeem zal fungeren als middel om actief behaalde resultaten aan het college van burgemeester en wethouders en aan de gemeenteraad te rapporteren. De partners worden vanuit de gemeenten begeleid in het proces van implementatie. Op dit moment wordt onderzocht welk systeem geschikt is. De gemeente Amsterdam heeft als centrumgemeente binnen de regio de taak om dit systeem te implementeren. Het nieuwe systeem zal ook het proces verbeteren van het moment van aanmelden tot de start van een traject. De financiering wordt gedekt uit de regionale middelen.

Monitoren impact

We onderzoeken wat het rendement is van het aanbod en wat de effecten zijn op de sociale inclusie van de deelnemers. Om de resultaat-effecten van de diverse trajecten te meten, maken we gebruik van het Sociale Inclusie onderzoek van de Universiteit van Maastricht, dat is ontwikkeld door professor dr. M. de Greef. Hij bekleedt de leerstoel Volwasseneneducatie aan de Vrije Universiteit van Brussel. De resultaat-effecten meten welke vaardigheden verbeterd zijn na het volgen van een traject. Het gaat om de effecten op bijvoorbeeld meedoen met activiteiten of meer kans op een baan. Het onderzoek wordt uitgevoerd voor zowel het professionele en als het informele aanbod.

Procesevaluatie en rapportage

Jaarlijks wordt een procesevaluatie opgesteld over het verloop van de samenwerking tussen de partners en of de resultaten behaald zijn. Er zal een jaarlijks actieplan met concrete acties met resultaat-indicatoren opgesteld worden. Dit meerjarenbeleidsplan zal jaarlijks geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd worden. De stand van zaken wordt tussentijds teruggekoppeld aan de stuurgroep en de resultaten worden per jaar gerapporteerd in het jaarverslag van het Taalhuis. Het jaarverslag maakt onderdeel uit van de verantwoording van de prestatiesubsidie Stichting Cpunt.

8. Hoe gaan we dit betalen?

Om de kosten te dekken maken we gebruik van verschillende financieringsstromen. We onderscheiden twee financieringsstromen: de Rijksbijdrage, oftewel het WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs)-budget en het reguliere budget in onze gemeentelijke begroting. Hieronder is een weergave van hoe we deze geldstromen inzetten.

⁷ Rijksbijdrage (WEB-budget)	2024	2025 ⁸	2026	2027
Professioneel aanbod	702.168	702.168	702.168	702.168
Informeel aanbod taalkoppels ⁹	15.960	15.960	15.960	15.960
Totaal uit Rijksbijdrage (WEB-budget)	718.128	718.128	718.128	718.128

Rijksbijdrage (WEB-budget)

Het geld van de WEB wordt sinds 2015 door een 'specifieke uitkering' toegekend aan de centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's. Het Rijk wil dat de gemeenten het geld gericht inzetten voor een specifiek doel en een specifieke doelgroep: de opleidingen basisvaardigheden voor niet-inburgeringsplichtige volwassenen. Het WEB-budget wordt vooral gebruikt om de professionele trajecten te financieren die regionaal zijn ingekocht. Binnen het vrij te besteden budget kan daarnaast via subsidie informeel educatie worden bekostigd, zoals de taalkoppels. De gemeente Amsterdam beheert deze middelen als centrumgemeente binnen de arbeidsmarkt Regio Groot-Amsterdam. De middelen staan op de begroting van de gemeente Amsterdam. Wij brengen de kosten in rekening bij de gemeente Amsterdam.

WEB-budget spaarsaldo

Voor de uitvoering van de WEB ontvangt onze gemeente, via de centrumgemeente Amsterdam, jaarlijks een uitkering van het Rijk ten behoeve van volwasseneneducatie voor laaggeletterde inwoners. Het Rijk staat toe dat de onderbesteding van het WEB-budget in een spaarsaldo wordt ondergebracht. Het totale spaarsaldo van de regio's mag maximaal 25 procent bedragen van het WEB-budget dat het voorgaande jaar beschikbaar is gesteld. In voorgaande jaren is niet het gehele budget besteed waardoor een spaarsaldo is ontstaan. Daarom zijn er regionaal afspraken gemaakt om de besteding een stimulans te geven en zodoende het spaarsaldo terug te brengen.

Regulier budget (bijdrage gemeente)	2024	2025	2026	2027
Coördinator 18 uur p/w	38.500	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Coördinator inzet op gezinsaanpak 8 u p/w	17.111	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b..
Inhoudelijk taaladviseur	12.600	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b..
Uitvoeringsbudget	9.600	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Totaal uit gemeentelijke middelen	77.811			

Figuur 5: Overzicht financiën

⁷ vermelde bedragen in €

⁸ voor alle genoemde bedragen in deze paragraaf geldt dat voor 2025 en verder de bedragen geïndexeerd moeten worden.

⁹ De hoogte van het budget voor de taalkoppels is afhankelijk van het aantal te vormen taalkoppels. De opgenomen bedragen vanaf 2025 zijn indicatief.

Regulier budget (bijdrage gemeente)

Het Taalhuis ontvangt sinds de oprichting jaarlijks een subsidie voor de uitvoering van de jaarlijks terugkerende taalactiviteiten. De afgelopen jaren ging het om een subsidie voor de rol van de coördinator en voor de taaladviseur die door het Taalhuis geselecteerd wordt. De taaladviseur is een inhoudelijk deskundige die verbonden is aan het Taalhuis. We breiden dit jaar de uren van de rol van coördinator uit, zodat deze extra kan inzetten op de gezinsaanpak geletterdheid. Wij zetten ons in om ook in de jaren 2025 tot en met 2027 subsidie te verlenen voor deze activiteiten. Dit is onder voorbehoud van goedkeuring van de gemeentelijke programmabegroting.

Het Taalhuis onderzoekt ook mogelijkheden om extra subsidie aan te vragen bij diverse landelijke subsidieverstrekker zoals Tel mee met Taal.

9. Juridisch kader

Wettelijk kader Volwasseneducatie

De Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) maakt onderscheid in formele en non-formele cursussen, waarbij de formele cursussen gericht zijn op het behalen van een diploma/certificaat. Deze cursussen moeten voldoen aan de landelijke standaarden en eindtermen volwasseneducatie en de eindtermen digitale vaardigheden. Deze standaarden en eindtermen beschrijven de diverse niveaus voor de vaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden. De kwaliteit van het formele aanbod wordt gecontroleerd door de Inspectie van het Onderwijs. De kwaliteit van het non-formele aanbod wordt gecontroleerd door de gemeenten. Het aanbod in Groot-Amsterdam betreft non-formeel aanbod. Daarbij maken we onderscheid tussen professioneel aanbod dat via een aanbestedingstraject is ingekocht en informeel aanbod dat wordt gesubsidieerd. Het informele aanbod wordt verzorgd door vrijwilligers die meestal worden ondersteund door professionals.

Voorwaarden deelname professioneel aanbod

- Leeftijd van de persoon is 18 jaar of ouder
- De persoon is woonachtig in Haarlemmermeer
- De persoon is niet inburgeringsplichtig
- De persoon een geldig verblijfsdocument heeft (niet-tijdelijk verblijfsdoel, met uitzondering van mensen die vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming van de Europese Unie).

Voorrangsregeling professionele cursusaanbod

Het aanbod moet terecht komen bij inwoners die de meeste problemen ondervinden van laaggeletterdheid.

Momenteel is er sprake van wachtlijsten voor het professionele NT2 cursusaanbod.

Daarom is het aanbod bij een wachtlijst niet toegankelijk voor:

1. Personen die student zijn aan het Hoger Beroepsonderwijs (HBO) of het Wetenschappelijk Onderwijs (WO).
2. Kennismigranten of diens partners die gebruikmaken van de 30% belastingvoordeelregeling.

Alle anderstaligen (NT2) krijgen voorrang indien men minder dan twaalf jaar onderwijs genoten heeft in land van herkomst (laaggeletterd).

Anderstaligen die meer dan 12 jaar onderwijs in land van herkomst hebben gevolgd krijgen voorrang als minstens aan één van onderstaande criteria wordt voldaan:

1. Personen die onder de Participatiewet vallen;
2. Personen die zijn doorverwezen door een professional uit het sociaal domein;
3. Personen die ontheven zijn van de inburgeringsplicht onder de Wet inburgering 2013;
4. Personen die middelbaar en laag/praktisch opgeleid zijn;
5. Personen die niet bekend zijn met het Latijns schrift.

Bijlagen

Organisatie Taalhuis

De organisatie van het Taalhuis bestaat uit een stuurgroep, een projectgroep en een Taalhuisteam.

Stuurgroep: bestaat uit de gemeente Haarlemmermeer (voorzitter/regie), Taalhuiscoördinator (secretaris) en vertegenwoordigers van de bibliotheek, Meerwaarde, Vluchtelingenwerk, Spaarne Gasthuis en Stichting Lezen & Schrijven. De stuurgroep komt twee keer per jaar bijeen en wordt een keer per half jaar geïnformeerd over de resultaten en ontwikkelingen over aantallen cursisten, vrijwilligers, trainingen e.d.

De rol van de stuurgroep:

- vaststellen jaarplan en begroting
- meedenken op strategisch niveau over en toezien op invulling/uitvoering Taalhuis
- benoemen van knelpunten en het vinden van oplossingen, zoals bereik laaggeletterden, betrekken werkgevers etc.
- uitbreiding taalpunten bespreken en in gang zetten (doorontwikkelplan) - aansluiting sociaal domein en vindplaatsen

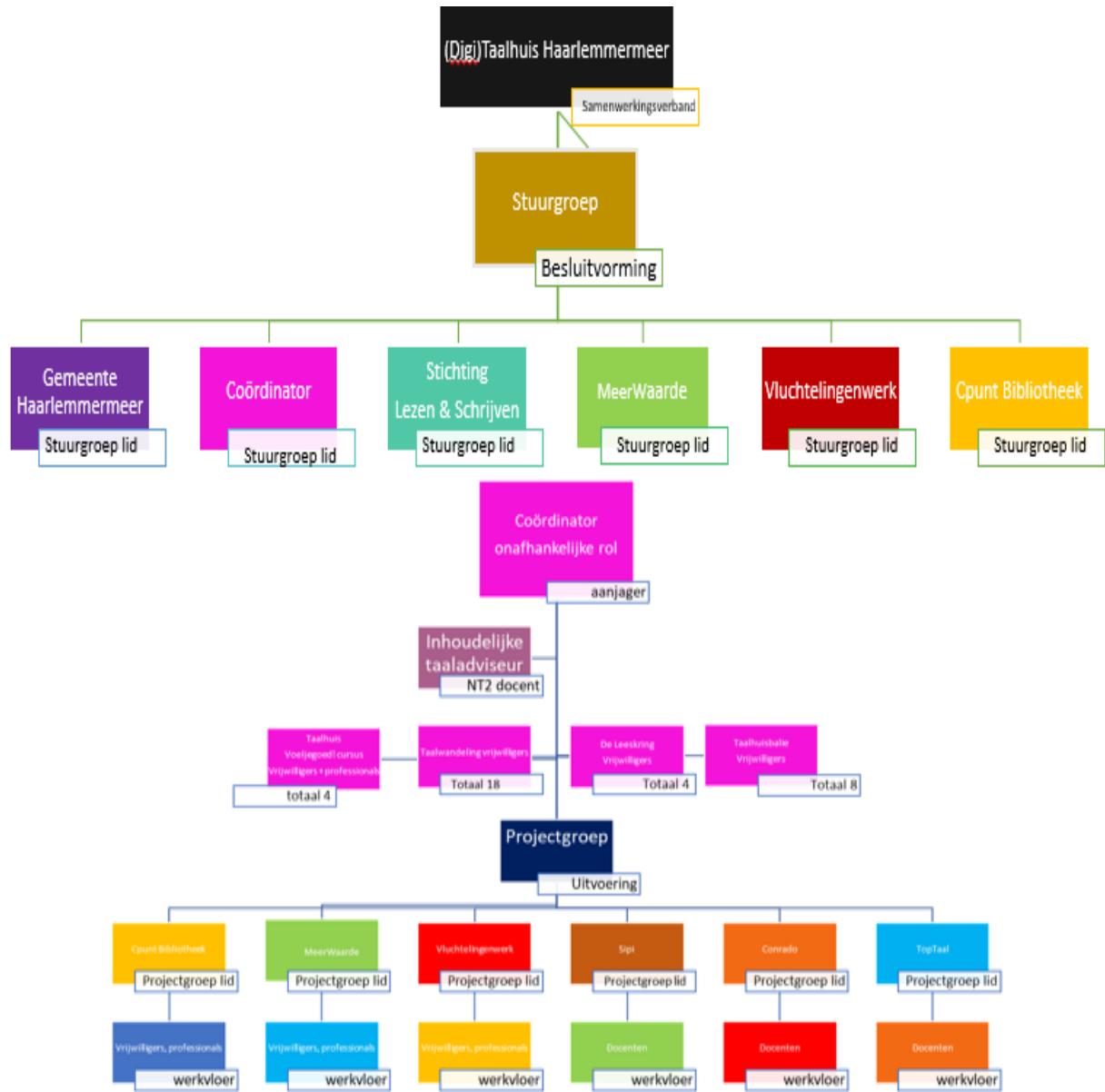
Projectgroep: is een uitvoerende werkgroep en bestaat uit de Taalhuiscoördinator en vertegenwoordigers van MeerWaarde, Vluchtelingenwerk, de professionele aanbieders en de bibliotheek. De projectgroep komt bijeen indien het nodig is om de lopende zaken in de praktijk te bespreken.

Taalhuisteam: Het team van het Taalhuis bestaat uit de coördinator, taaladviseur en (balie)vrijwilligers. De Taalhuiscoördinator (18 uur p/w en extra 8 uur voor de GGG-uitvoering) is verantwoordelijk voor de realisatie, ontwikkeling en groei van het Taalhuis en de dienstverlening. Daarnaast biedt de coördinator ondersteuning aan de vrijwilligers en draagt zorg voor het opvolgen en bewaken van informele taaltrajecten. De coördinator stemt af met de gemeente die de regisseur is op het gebied van volwasseneneducatie en de voorzitter van de stuurgroep van het Taalhuis. De coördinator zorgt voor de vertaling van beleid naar de uitvoering en legt dit voor aan de stuurgroep. Dit is een onafhankelijke rol en is gericht op het coördineren van de samenwerking.

De taaladviseur is er voor ondersteuning van de vrijwilligers met complexe taalvragen, biedt trainingen aan en is de inhoudelijk deskundige binnen het Taalhuis.

De adviseur is een geschoolde NT1- en NT2-docent met ervaring. De vrijwilligers worden onderverdeeld in balie- en taalvrijwilligers. De balie van het Taalhuis wordt bemand door balievrijwilligers en geeft informatie over het taalaanbod en verwijst door naar de juiste taalorganisatie. Daarnaast kunnen geïnteresseerden zich bij de Taalhuisbalie aanmelden die graag als taalvrijwilliger laaggeletterden/anderstaligen willen begeleiden. Dit kan een-op-een, in kleine groepjes of als klassenassistent. Taalcoaches die bij het project Taal op Maat aan de slag worden gekoppeld aan een anderstalige, krijgen een Taaltraining bestaande uit twee dagdelen.

Organogram Taalhuis Haarlemmermeer

Aanbod Taalhuis¹⁰

Taalaanbod

Professioneel aanbod

Taal in de Buurt (Conrado)

Taal & Ouderbetrokkenheid
(Conrado)

Werk en Participatie (TopTaal)

Lezen en Schrijven (SiPi)

Combinatieaanbod (SiPi)

gekoppeld aan werk, financiën,
opvoeding

Cursus op Maat (SiPi)

Informeel aanbod

Participatie-ondersteuning m.b.t. het vinden van (vrijwilligers)werk

Activiteitsaanbod Taalzomer (MeerWaarde)

Vraaggericht aanbod (MeerWaarde)

Empowermentgroep In je kracht en Werk ze! (MeerWaarde)

Taal op Maat (VluchtelingenWerk)

Taalcafé (VluchtelingenWerk)

WEB taalkoppels (VluchtelingenWerk)

Taalwandelingen (Cpunt Bibliotheek)

Activiteitsaanbod TaalZomer

Leesclub/leeskring (Cpunt Bibliotheek)

JobTalk (Cpunt Bibliotheek)

Voel je Goed! (Cpunt Bibliotheek)

Digitaal aanbod

Professioneel

Computerlessen (SiPi)

Informeel

Oefencafé (Cpunt Bibliotheek)

Klik&Tik (Cpunt Bibliotheek)

Digisterker (Cpunt Bibliotheek)

SeniorWeb (Cpunt Bibliotheek)

Aanbod Rekenvaardigheden

Professioneel

Rekenvaardigheden (SiPi)

¹⁰ Huidig aanbod

Meetbare doelen

Opgave	Gewenste resultaten en maatschappelijke effecten	Indicator
Het vergroten van de bewustwording en begrip rondom laaggeletterdheid van mensen die Nederlands als eerste taal (NT1) hebben.	<i>Door bewustwording en begrip te vergroten kunnen negatieve percepties en schaamte rondom laaggeletterdheid worden verminderd en vindt deze doelgroep de weg naar passend aanbod.</i>	- Eind 2024 is minstens 1 extra taalambassadeur actief in het taalnetwerk. - Er is een groei van ten minste 100% meer aanmeldingen van NT1'ers eind 2024 (20 NT1'ers). En in de daaropvolgende jaren vindt steeds een verdubbeling van het aantal bereikte NT1'ers van het jaar daarvoor. - Eind 2026 is een gerichte NT1 marketingcampagne opgezet waarmee aantoonbaar meer NT1'ers worden bereikt en een cursus basisvaardigheden hebben gevolgd. - Jaarlijks neemt het aantal laaggeletterden die een cursus basisvaardigheden volgen aantoonbaar toe uit de (zeer) hoge risicogebieden. - Eind 2025 krijgen alle nieuwe medewerkers van de sociale dienstverlening als onderdeel van de onboarding een e-learning 'herkennen en doorverwijzen' met nadrukkelijke aandacht voor de NT1 groep. - Eind 2025 is er 1 of meerdere aandachtsfunctionarissen die laaggeletterdheid op de agenda houden. - We passen de methode Klasse! toe om de werving van NT1'ers te verbeteren en het aanbod passend te maken.
Verstevigen van het netwerk van verschillende partijen die de aanpak van laaggeletterdheid vormgeven in Haarlemmermeer.	<i>De samenwerking binnen het Taalhuis is versterkt en leidt tot een effectieve aanpak van laaggeletterdheid.</i>	- Eind 2025 is een eerste bijeenkomst georganiseerd '(digi)taalnetwerk': taalaanbieders, verwijzers en een taalambassadeur. - Eind 2024 staat het aanbod van het Taalhuis zichtbaar op een centrale plek. - We creëren een flexibele schil van partners die in aanraking komen met laaggeletterden), zoals: WSP, VVE aanbieders, gemeentelijke afdelingen zoals communicatie, werk, armoede.

Beter bereiken en ondersteunen van inwoners die leven met schulden of in armoede en moeite hebben met de basisvaardigheden.	<i>Verbeterde financiële gezondheid en zelfredzaamheid van laaggeletterden.</i>	- Eind 2024 is de samenwerking met het project Vroegsignalering (Verder en MeerWaarde) verbeterd, zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt en worden er maandelijks minstens 5 mensen doorverwezen naar het Taalhuis. - Eind 2025 is de samenwerking versterkt met partners/vindplaatsen waar de NT1er komt, zoals met: Humanitas, Voedselbank, MeerWaarde en het IDO. En vinden de eerste intakes op locatie plaats. - Naast taal- en digitale cursussen is er ook aanbod gericht op rekenen en/of financiële administratie zoals Rekenmaatjes of Slim omgaan met geld.
Verbeteren van basisvaardigheden voor meer kans op duurzaam werk.	<i>Toename van arbeidsdeelname en economische zelfstandigheid.</i>	- Eind 2025 zijn er minstens 5 trajecten Taal op de Werkvloer uitgevoerd en zijn 5 lokale nieuwe werkgevers actief aangesloten bij het regionale Taalakkoord. - Nederlandssprekende inwoners met een bijstandsuitkering, maximaal MBO3 worden a.d.h.v. screeningsinstrumenten zoals het toepassen van specifieke gesprekstechnieken doorverwezen naar passend aanbod. - We blijven de trainingen 'herkennen en doorverwijzen' aanbieden en herhalen bij medewerkers van de sociale dienstverlening
We investeren in de vaardigheden van ouders om de taalontwikkeling van hun kinderen te stimuleren (doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid).	<i>Ouders ondernemen activiteiten die de taalontwikkeling van hun kinderen stimuleren, zoals voorlezen en gesprekken voeren.</i>	- Het aanbod Taal- en Ouderbetrokkenheid is eind 2025 uitgebreid naar nieuwe scholen. - Er is een nauwe samenwerking met bestaande programma's voor ouders en kind waarbij ouders actief worden doorverwezen naar het cursusaanbod via het Taalhuis. - Het aanbod gezinsaanpak staat op een centrale plek.
Investeren in het verbeteren van de gezondheidsvaardigheden van laaggeletterde inwoners.	<i>Laaggeletterden hebben een beter begrip van gezondheidsinformatie en passen dit actief toe in hun dagelijks leven, bijvoorbeeld hoe ze gezonde keuzes kunnen</i>	- In 2024 is uitvoering gegeven aan de thematische cursussen Voel je Goed en wordt minstens 50% van de deelnemers doorverwezen naar concreet aanbod basisvaardigheden.

maken in hun dieet en levensstijl.

- Eind 2024 kunnen zorgprofessionals van het CJG, praktijkondersteuners en consultatiebureau's laaggeletterden signaleren en hen actief doorverwijzen naar het Taalhuis na deelname aan training Herkennen & Doorverwijzen.

We monitoren bereik en impact.

Verbeterde effectiviteit en efficiëntie van trajecten. Monitoring kan leiden tot gerichte interventies om de basisvaardigheden te verbeteren.

- We gaan door met het toepassen van het onderzoek Sociale Inclusie bij onze informele trajecten. Voor de reeds aangemelde trajecten is het doel om de respons te verhogen en daarnaast is het streven om zoveel mogelijk trajecten hieraan mee laten doen om het effect te meten van ons aanbod.

